

تاریخ دیلمستان

(دیالمہ)

مولف:

سید کیاہ دانش میر کهن

- سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : دانش میرکهن، سیدکیاء، ۱۳۲۶ -
تاریخ دیلمستان (دیالمه) / مولف سیدکیاء دانش میرکهن؛ ویراستار
سیدناصر پرویز فرزام.
مشخصات نشر : تهران: انتشارات اساتید دانشگاه، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری : ۲۲۴ ص:؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ سم.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۲۷۳۱-۸
وضعیت فهرست : فیبا
موضوع : دیلمان (Deylaman (Iran)
موضوع : دیلمان - تاریخ -- History -- (Deylaman (Iran)
سناسه افزوده : پرویز فرزام، سیدناصر، ۱۳۵۰-، ویراستار
رده بندی : DSRT۰۸۷
رده بندی دیوبند : ۹۱۵/۳۳۳۲
شماره : ۷۲۴۱۳۳۳
کتابشناسی ملی :
وضعیت رکورد : فیبا

تاریخ دیلمستان (دیالمه)

مولف: سید کیاء دانش میرکهن

ویراستار: سید ناصر پرویز فرزام

طراح جلد: سید پاسا دانش میرکهن

ناظر چاپ: رحمان رحمانی

ناشر: انتشارات اساتید دانشگاه

سال چاپ و نوبت چاپ: اول پاییز ۱۳۹۹

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۶۰۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۲۷-۳۱-۸

فهرست

صفحه	عنوان
۱۳	دیباچه:
۲۳	زمین دیلمان
۲۴	واران
۲۵	گیان
۲۶	دامنه کوه سترگ ابرز
۲۷	ارناگرس
۲۸	اقوام کادوس
۳۱	پیشینه
۳۳	از اسلام تا عصر حاضر
۳۵	اقوام آمارد
۳۶	دُرَبِک
۳۹	دیلمستان
۴۱	غزنویان
۴۲	آل زیار
۴۶	آل بویه
۴۹	لشگریان آل بویه
۵۰	ثروت اندوزی
۵۱	فتح تازیان

- ۵۴ ..... نخستین پیکار دیلمیان
- ۵۷ ..... تازیان
- ۶۰ ..... تازیان و دیالمہ
- ۶۲ ..... پیکار دستی
- ۶۴ ..... وفادار دیلم
- ۶۷ ..... نخستین سویار
- ۷۰ ..... علویان و غسانیان
- ۷۱ ..... جنگ آور شعرای ازی
- ۷۵ ..... اسلام و دیلمان
- ۷۸ ..... توزن دیلمی
- ۸۰ ..... کنگریان
- ۸۲ ..... جستانیان
- ۸۵ ..... جستان پسر مرزبان (جستان دوم)
- ۸۶ ..... وھسودان پسر جستان
- ۸۷ ..... جستان فرزند وھسودان (جستان سوم)
- ۹۲ ..... علی پسر وھسودان
- ۹۴ ..... خسرو فیروز فرزند وھسودان
- ۹۵ ..... وھسودان
- ۹۹ ..... سلسلہ ی جستانیان
- ۱۰۱ ..... اسفار و محمد

- ۱۰۴ ..... فرقه اسماعیلیان
- ۱۰۸ ..... آمله
- ۱۰۹ ..... جشنسف شاه
- ۱۱۰ ..... امارله
- ۱۱۲ ..... علم
- ۱۱۳ ..... ابوالفتح
- ۱۱۵ ..... پيله سوار
- ۱۱۶ ..... اسحاق
- ۱۱۸ ..... سالاریان
- ۱۲۰ ..... فرزندان آبی ساج
- ۱۲۱ ..... لشکری
- ۱۲۷ ..... پیمان دیسم با وشمگیر
- ۱۳۰ ..... دومین پیکار مرزبان با دیسم
- ۱۳۳ ..... محاصره اردبیل به دست مرزبان
- ۱۳۵ ..... تازش روس ها به مناطق گیلان و مازندران
- ۱۳۹ ..... قتل عام اهالی مسلمان بردعه
- ۱۴۱ ..... پیکار رکن الدوله با سالار مرزبان
- ۱۴۵ ..... لشگر گریخته مرزبان
- ۱۴۹ ..... سال ۳۳۸
- ۱۵۲ ..... دیسم و تهیه لشگر

- ۱۵۴ ..... جانشینان مرزبان
- ۱۵۵ ..... مبنای اختلاف
- ۱۵۸ ..... بر گزیده پیامبر (ص)
- ۱۵۹ ..... ید، و الی المرتضی من آل محمد (ص)
- ۱۶۳ ..... پیکار اسماعیل ابن وهسودان با ابراهیم
- ۱۶۶ ..... ابن حمید
- ۱۶۷ ..... بازماندگان
- ۱۶۸ ..... دژ شمیران
- ۱۷۱ ..... نخستین پیکار امیر مملان، بر ارستان و گرجیان
- ۱۷۳ ..... ابومنصور
- ۱۷۴ ..... کوشیجان
- ۱۷۵ ..... [کشتر دیلمیان، آرستان و مَرَجکولی]
- ۱۷۷ ..... داماش
- ۱۷۸ ..... درفک یا دلفک
- ۱۷۹ ..... گالش
- ۱۸۱ ..... سیاهکل = سیاکل
- ۱۸۲ ..... جهات دیلمان
- ۱۸۷ ..... تخت گاه ییلاقی
- ۱۸۸ ..... سربازان گیلک و دیلمی
- ۱۹۰ ..... توقف رضاخان در دیلمان

۱۹۲	راه های دیلمان
۱۹۴	دیلمان امروز
۱۹۵	کوشیج
۱۹۷	تاج ایران
۱۹۸	رشا سالا
۱۹۹	جگ
۲۰۰	کاکو
۲۰۱	مذهب (دین)
۲۰۱	اسلام
۲۰۳	نوروز بل
۲۰۸	معنای دیلم
۲۰۹	جمعیت دیلمان
۲۰۹	اشجار دامنه های کوه البرز
۲۱۴	آثار و بناهای تاریخی دیالمه
۲۱۶	اسناد تاریخی
۲۱۹	مملان
۲۲۱	تاریخ شمار گیلان
۲۲۳	تصاویر مربوط به آثار و بناهای تاریخی دیالمه
۲۳۸	منابع و مأخذ

دیباچه:

*به ضلّ اله و تمهیدات ربوبی و در پرتو منش نیک می نگارم:

کشور عزیز ایران در طول تاریخ پر رمز و راز خویش فرازو نشیب های متعددی را سپری نموده است، بسا ایام را شاهد گام های رذیل انیرانیان بوده است.

فراخناک دشمنان سدمه جبال جسیم آن شاهد رشادت ابر مردان گیتی بوده که با نثار خرد و کوشش متضمن اقتدار و پایداری این بوم و بر گشته است.

کشوری که هزاران سال قبل بکتا پرستیدن در آن رایج و احترام به حقوق شهروندی نیز پایبند بودن به خاک و خون همچنین ترویج عدالت و خدمت به همنوع اصول و زمره ارکان انسانیت نیز زیویان بشمار می رفته است.

*ایامی که نگارش کتاب مذکور صورت می پذیرد، هنگامه سایه گسترانیدن نوعی ویروس بنام کرونا بوده است که جهان را به تزلزل وا داشته است و تمامی چرخه گیتی را در بر گرفته است.

ویروسی که با چشمان غیر مسلح مشهود نیست اما پیکر عزیزان زیادی را در پهنه گیتی به آغوش خاک هدایت نموده است.

گمان آنکه ایزدی همتا آن را در کره خاکی لحاظ گردانده تا همگان را از تکبر و نخوت عبث باز دارد.

ایزد منان خود را خالق بی بدیل و مخلوق را واجب الوجود بالغیر بیان دارد. نخوتی که حکام نیز بزرگان دیانت را در بر گرفته است نیز همگان را به کز اندیشی و طُرق اهریمنی وا داشته است و کُنش نیک در گیتی جایگاهی نداشته و مینویان روبه انکره مینوی را پی گرفته و نارادی بر رادی پیشی یافته است.

باشد که آداب هستی بخش، تباهی را بر فکند و شیوه نوین راستی در عرصه گیتی شکل یابد و در وجه کز اندیشی ستیهنده گردد.

* هنگامیکه یزدگرد سوم پادشاه مقتدر ساسانی مغلوب تازیان می گردد تمامی خاک کشور عزیز ایران از رود فرات تا جیحون و از خلیج همیشه پارس تا مناطق قفقاز و در بند جوان گاه اعراب تازی گشته و تنها مناطق گیلان و طبرستان بوده که مقتدرانه در برابر تازش اعراب ایستادگی کامل می نمایند.

سلسله جبال سترگ البرز دارنده اقوام دلیر گیل و دیلم بوده که مغلوب هیچ لشکر انیرانی نگردیدند.

صُولت و هیبت اقوام کادوسیه و تیپوری ها نیز کاسی ها همواره خار چشم در برابر یورش انیرانیان بوده است و هیچ قدرتی قادر به مغلوب ساختن آنان در طول تاریخ نبوده است.

سر انجام استقامت تیورستان در قبال لشکریان تازی منجر به ترک مخاصمه و پیمان مودت نیز تقبل اسلام می گردد .

تنها اقوام کادوسی و کاسی ها بودند که در برابر این یورش مهیانه اعراب تازی سلابت خویش را محفوظ داشته و سلحشورانه ایستادگی می نمایند .

* سپاه تازی بسی کوهستان ها و جنگل ها را در نور دیده بودند تا کوه های پیرنه در اروپا و کدش رهای ترکستان ، چین و حوالی رود لواری و سرانجام تا خاک فرانسه پس می نمایند اما قادر به فتح مناطق گیلان نگردیدند .

سلحشور جنگاوران کابل ، دیلم همواره قهرمانانه در برابر یورش لشکر عظیم تازی مقاومت سرسختانه ای را کردند . جهت تازیان به گونه ای گشته بود که پیام آور اسلام چنین می فرمایند :

قزوین یکی از درب های بهشت بوده است هر که یک شبانه روز را در آن به نیت جهاد سپری نماید بهشت بر او واجب می گردد .

خلیفه عمر قزوین را ثغر زمین معرفی می نماید یعنی مرز بین کفر و اسلام !!

۲۵۰ سال مقاومت اقوام گیل و دیلم مدلل اقتدار گیلانیان در تاریخ این بوم و بر بوده است .

۲۵۰ سال را جهان گشایان تازی قادر نبوده تا مناطق گیل و دیلم و سترگ کوه های البرز را فتح نمایند !!